

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)

της 10ης Ιουλίου 2014*

«Προστασία των μισθωτών σε περίπτωση αφερεγγυότητας του εργοδότη — Οδηγία 2008/94/EK — Πεδίο εφαρμογής — Αξίωση εργοδότη σε αποζημίωση έναντι κράτους μέλους για τους μισθούς υπερημερίας που κατέβαλε σε εργαζόμενο κατά τη διάρκεια ένδικης διαδικασίας στο πλαίσιο της οποίας αμφισβητήθηκε το κύρος της απολύσεώς του μετά την παρέλευση της 60ής εργάσιμης ημέρας από την άσκηση της αγωγής κατά του κύρους της απολύσεως — Έλλειψη αξιώσεως αποζημιώσεως σε περίπτωση άκυρης απολύσεως — Υποκατάσταση του εργαζομένου στην αξίωση αποζημιώσεως του εργοδότη του σε περίπτωση προσωρινής αφερεγγυότητας του δεύτερου — Δυσμενής διάκριση των εργαζομένων η απόλυση των οποίων είναι άκυρη — Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης — Πεδίο εφαρμογής — Άρθρο 20»

Στην υπόθεση C-198/13,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Juzgado de lo Social nº 1 de Benidorm (Ισπανία) με απόφαση της 21ης Φεβρουαρίου 2013, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 16 Απριλίου 2013, στο πλαίσιο της δίκης

Víctor Manuel Julián Hernández,

Chems Eddine Adel,

Jaime Morales Ciudad,

Bartolomé Madrid Madrid,

Martín Selles Orozco,

Alberto Martí Juan,

Said Debbaj

κατά

Reino de España (Subdelegación del Gobierno de España en Alicante),

Puntal Arquitectura SL,

Obras Alteamar SL,

Altea Diseño y Proyectos SL,

Ángel Muñoz Sánchez,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ισπανική.

Vicente Orozco Miro,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους T. von Danwitz (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, E. Juhász, A. Rosas, D. Šváby και C. Vajda, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: Y. Bot

γραμματέας: M. Ferreira, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζήτησεως της 12ης Μαρτίου 2014,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- οι V. M. Julian Hernández, C. Eddine Adel, J. Morales Ciudad, B. Madrid Madrid, M. Selles Orozco, A. Martí Juan και S. Debbaaj, εκπροσωπούμενοι από τον F. Van de Velde Moors, abogado,
- η Ισπανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την M. García-Valdecasas Dorrego,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον R. Vidal Puig,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία της οδηγίας 2008/94/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 2008, περί προστασίας των μισθωτών σε περίπτωση αφερεγγυότητας του εργοδότη (ΕΕ L 283, σ. 36), και του άρθρου 20 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης).
- 2 Η υπό κρίση αίτηση υποβλήθηκε στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς μεταξύ, αφενός, των V. M. Julian Hernández, C. Eddine Adel, J. Morales Ciudad, B. Madrid Madrid, M. Selles Orozco, A. Martí Juan και S. Debbaaj, και, αφετέρου, του Reino de España (Subdelegación del Gobierno de España en Alicante) [Βασίλειο της Ισπανίας (Αντιπροσωπεία της Ισπανικής Κυβερνήσεως στο Αλικάντε), στο εξής: Subdelegación] και των Puntal Arquitectura SL, Obras Alteamar SL, Altea Diseño y Proyectos SL, A. Muñoz Sánchez και V. Orozco Miro, με αντικείμενο την καταβολή ποσού αντιστοιχούντος στους μισθούς υπερημερίας που οφείλονται στους ενάγοντες στην κύρια δίκη κατά τη διάρκεια της ένδικης διαδικασίας στο πλαίσιο της οποίας αμφισβητήθηκε το κύρος των απολύσεών τους μετά την παρέλευση της 60ής εργάσιμης ημέρας από της ασκήσεως της αγωγής τους κατά του κύρους των απολύσεων έως την επίδοση της αποφάσεως με την οποία διαπιστώθηκε η ακυρότητα των απολύσεών τους.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

3 Κατά τις αιτιολογικές σκέψεις 3 και 7 της οδηγίας 2008/94:

«(3) Είναι αναγκαία η θέσπιση διατάξεων για την προστασία των μισθωτών σε περίπτωση αφερεγγυότητας του εργοδότη, ιδίως για τη διασφάλιση της πληρωμής των ανεξόφλητων απαιτήσεών τους και για την εξασφάλιση της κατ' ελάχιστον προστασίας, λαμβανομένης υπόψη της αναγκαιότητας ισόρροπης οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης στην Κοινότητα. Προς τούτο, τα κράτη μέλη πρέπει να συστήσουν οργανισμό που θα εγγυάται στους οικείους μισθωτούς την πληρωμή των ανεξόφλητων απαιτήσεών τους.

[...]

(7) Τα κράτη μέλη μπορούν να θέτουν περιορισμούς στην ευθύνη των οργανισμών εγγύησης, περιορισμούς οι οποίοι πρέπει να είναι συμβατοί με τον κοινωνικό στόχο της οδηγίας και μπορούν να λαμβάνουν υπόψη τα διαφορετικά επίπεδα των απαιτήσεων.»

4 Το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/94 ορίζει ότι «[η] παρούσα οδηγία εφαρμόζεται στις απαιτήσεις μισθωτών από συμβάσεις εργασίας ή από σχέσεις εργασίας κατά εργοδοτών σε κατάσταση αφερεγγυότητας, κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 1».

5 Το άρθρο 2 της εν λόγω οδηγίας έχει ως εξής:

«1. Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, ένας εργοδότης θεωρείται σε κατάσταση αφερεγγυότητας όταν έχει ζητηθεί η έναρξη συλλογικής διαδικασίας που βασίζεται στην αφερεγγυότητά του, προβλεπόμενη από τις νομοθετικές, κανονιστικές ή διοικητικές διατάξεις ενός κράτους μέλους, η οποία επιφέρει τη μερική ή ολική πτωχευτική απαλλοτρίωση του εν λόγω εργοδότη, καθώς και το διορισμό συνδίκου ή προσώπου που ασκεί παρεμφερή καθήκοντα, και η αρχή που είναι αρμόδια δυνάμει των σχετικών διατάξεων:

α) είτε αποφάσισε την έναρξη της διαδικασίας·

β) είτε διαπίστωσε ότι η επιχείρηση ή η εγκατάσταση του εργοδότη έκλεισε οριστικά και ότι η ανεπάρκεια των διαθεσίμων στοιχείων του ενεργητικού δεν δικαιολογεί την έναρξη της διαδικασίας.

2. Η παρούσα οδηγία δεν θίγει το εθνικό δίκαιο όσον αφορά τον ορισμό των όρων “μισθωτός”, “εργοδότης”, “αμοιβή εργασίας”, “κεκτημένο δικαίωμα” και “δικαίωμα προσδοκίας”. [...]

4. Η παρούσα οδηγία δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη να επεκτείνουν την προστασία των μισθωτών σε άλλες περιπτώσεις αφερεγγυότητας όπως π.χ. η εκ των πραγμάτων στάση πληρωμών σε μόνιμη βάση, που διαπιστώνονται μέσω άλλων διαδικασιών πέραν εκείνων που αναφέρονται στην παράγραφο 1, τις οποίες προβλέπει το εθνικό δίκαιο.

[...]»

6 Το άρθρο 3 της ίδιας οδηγίας προβλέπει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα, έτσι ώστε οι οργανισμοί εγγύησης να εξασφαλίζουν, με την επιφύλαξη του άρθρου 4, την πληρωμή των ανεξόφλητων απαιτήσεων των μισθωτών που απορρέουν από συμβάσεις εργασίας ή από σχέσεις εργασίας περιλαμβανομένης όποτε αυτό προβλέπεται από την εθνική νομοθεσία της καταβολής αποζημιώσεων σε περίπτωση λύσεως της σχέσεως εργασίας.

Οι απαιτήσεις τις οποίες αναλαμβάνει ο οργανισμός εγγύησης είναι όσες αφορούν ανεξόφλητες αμοιβές εργασίας που αντιστοιχούν σε περίοδο που προηγείται ή/και, ενδεχομένως, έπεται μιας ημερομηνίας, την οποία προσδιορίζουν τα κράτη μέλη.»

7 Το άρθρο 4, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 2008/94 προβλέπει ότι:

«1. Τα κράτη μέλη έχουν την ευχέρεια να περιορίζουν την υποχρέωση πληρωμής των οργανισμών εγγύησης που προβλέπεται στο άρθρο 3.

2. Όταν τα κράτη μέλη κάνουν χρήση της ευχέρειας που αναφέρεται στην παράγραφο 1, καθορίζουν τη διάρκεια της περιόδου που θεμελιώνει την πληρωμή των ανεξόφλητων απαιτήσεων από τον οργανισμό εγγύησης. Η διάρκεια αυτή δεν μπορεί, ωστόσο, να είναι μικρότερη από την περίοδο που καλύπτει την αμοιβή των τελευταίων τριών μηνών της εργασιακής σχέσης που τοποθετείται πριν ή/και μετά την ημερομηνία που αναφέρεται στο άρθρο 3 δεύτερο εδάφιο.

Τα κράτη μέλη μπορούν να εντάξουν αυτή την ελάχιστη περίοδο τριών μηνών σε μια περίοδο αναφοράς, η διάρκεια της οποίας δεν μπορεί να είναι κατώτερη των έξι μηνών.

Τα κράτη μέλη που προβλέπουν περίοδο αναφοράς τουλάχιστον δεκαοκτώ μηνών, μπορούν να περιορίσουν την περίοδο που θεμελιώνει την πληρωμή των ανεξόφλητων απαιτήσεων από τον οργανισμό εγγύησης σε οκτώ εβδομάδες. Στην περίπτωση αυτή, για τον υπολογισμό της ελάχιστης περιόδου επιλέγονται οι χρονικές περίοδοι που είναι ευνοϊκότερες για το μισθωτό.»

8 Το άρθρο 5 της εν λόγω οδηγίας ορίζει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη καθορίζουν τους τρόπους οργανώσεως, χρηματοδοτήσεως και λειτουργίας των οργανισμών εγγυήσεως [...]

[...]».

9 Κατά το άρθρο 11, πρώτο εδάφιο, της ίδιας οδηγίας, αυτή «δεν περιορίζει την ευχέρεια των κρατών μελών να εφαρμόζουν ή να θεσπίζουν ευνοϊκότερες νομοθετικές, κανονιστικές ή διοικητικές διατάξεις για τους μισθωτούς».

Το ισπανικό δίκαιο

Το Σύνταγμα

10 Κατά το άρθρο 121 του Συντάγματος «[γ]ια τις ζημίες που οφείλονται σε δικαστικό σφάλμα, καθώς και τις ζημίες που προξενούνται από την ανώμαλη λειτουργία της Δικαιοσύνης, το Δημόσιο ενέχεται σε αποζημίωση, συμφώνως προς τον νόμο».

Ο Εργατικός Κώδικας

- 11 Το άρθρο 33 του ενοποιημένου κειμένου του Εργατικού Κώδικα (*texto refundido de la Ley del Estatuto de los Trabajadores*), που θεσπίστηκε με το βασιλικό νομοθετικό διάταγμα 1/1995 (*Real Decreto Legislativo 1/1995*), της 24ης Μαρτίου 1995 (*BOE* αριθ. 75, της 29ης Μαρτίου 1995, σ. 9654), ως είχε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης (στο εξής: Εργατικός Κώδικας) έχει ως εξής:

«1. Το Ταμείο εγγυήσεως των απαιτήσεων από μισθωτή εργασία, αυτοτελής οργανισμός υπαγόμενος στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, με νομική προσωπικότητα και ικανότητα δικαστικής παραστάσεως για την επίτευξη των σκοπών του, καταβάλλει στους εργαζομένους τους μισθούς που τους οφείλονται σε περίπτωση αφερεγγυότητας ή πτωχεύσεως του εργοδότη τους.

Για τους σκοπούς του προηγούμενου εδαφίου, μισθός θεωρείται το ποσό το οποίο αναγνωρίζεται ως τέτοιο με πράξη συνδιαλλαγής ή με δικαστική απόφαση, σε όλες τις περιπτώσεις που διαλαμβάνονται στο άρθρο 26, παράγραφος 1, καθώς και οι μισθοί υπερημερίας που οφείλονται κατά τη διάρκεια ένδικης διαδικασίας στο πλαίσιο της οποίας αμφισβητείται το κύρος της απολύσεως στις προβλεπόμενες από τον νόμο περιπτώσεις, χωρίς το Ταμείο να μπορεί να καταβάλει, για οποιονδήποτε λόγο, είτε συνολικώς, είτε χωριστά, ποσό υπερβαίνον το ποσό που προκύπτει από τον πολλαπλασιασμό του τριπλάσιου του κατώτατου διεπαγγελματικού ημερομισθίου, συμπεριλαμβανομένων των επιδομάτων που αναλογούν, επί του αριθμού των ημερών για τις οποίες δεν καταβλήθηκε μισθός, κατ' ανώτατο όριο εκατόν πενήντα ημέρες.

2. Στις περιπτώσεις της προηγούμενης παραγράφου, το Ταμείο εγγυήσεως των απαιτήσεων από μισθωτή εργασία καταβάλλει τις αποζημιώσεις που έχουν αναγνωριστεί με δικαστική απόφαση, διάταξη, πράξη δικαστικού συμβιβασμού ή διοικητική πράξη στους εργαζομένους λόγω απολύσεως ή λύσεως της συμβάσεως κατά τα άρθρα 50, 51 και 52, του παρόντος νόμου ή της λύσεως των συμβάσεων εργασίας κατά το άρθρο 64 του νόμου 22/2003, της 9ης Ιουλίου 2003, περί πτωχεύσεως, καθώς και τις αποζημιώσεις λόγω λύσεως συμβάσεων εργασίας προσωρινής απασχολήσεως ή συμβάσεων ορισμένου χρόνου στις προβλεπόμενες από τον νόμο περιπτώσεις. Σε κάθε περίπτωση, η καταβολή των αποζημιώσεων γίνεται επί ένα έτος κατ' ανώτατο όριο, ενώ το ημερομίσθιο που λαμβάνεται ως βάση για τον υπολογισμό δεν μπορεί να υπερβαίνει το τριπλάσιο του κατώτατου διεπαγγελματικού μισθού, συμπεριλαμβανομένων των επιδομάτων που αναλογούν σχετικώς.

[...]

6. Κατά την έννοια του παρόντος άρθρου, ο εργοδότης λογίζεται ως αφερεγγυός όταν, μετά την κίνηση διαδικασίας εκτελέσεως συμφώνως προς τον νόμο για τη δικονομία των εργατικών διαφορών, αδυνατεί να ικανοποιήσει τις μισθολογικές απαιτήσεις των εργαζομένων. [...]»

- 12 Το άρθρο 53 του Εργατικού Κώδικα, επιγραφόμενο «Τύπος και συνέπειες της απολύσεως για αντικειμενικούς λόγους», ορίζει τα εξής:

«1. Η συνομολόγηση της συμφωνίας λύσεως της σχέσεως εργασίας στο πλαίσιο των διατάξεων του προηγούμενου άρθρου υπόκειται στην τήρηση των ακόλουθων προϋποθέσεων:

- a) Έγγραφη γνωστοποίηση των λόγων της απολύσεως στον εργαζόμενο.
- b) Καταβολή στον εργαζόμενο, κατά τον χρόνο της παραδόσεως της έγγραφης γνωστοποίησεως, της αποζημιώσεως των είκοσι ημερών ανά έτος εργασίας, η οποία υπολογίζεται με βάση τον αριθμό των μηνών για τα διαστήματα μικρότερα του έτους, με ανώτατο όριο τους δώδεκα μήνες.

[...]

4. Αν ο εργοδότης δεν τηρήσει τις προϋποθέσεις της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου ή αν η απόφασή του να λύσει τη σχέση εργασίας στηρίζεται σε λόγους οι οποίοι χαρακτηρίζονται από το Σύνταγμα ή τους νόμους ως δυσμενείς διακρίσεις και, ως τέτοιοι, απαγορεύονται, ή αν η απόλυση έχει λάβει χώρα κατά παράβαση των διατάξεων περί θεμελιωδών δικαιωμάτων και ατομικών ελευθεριών των εργαζομένων, η απόφαση λύσεως της σχέσεως εργασίας είναι άκυρη, τα δε δικαστήρια λαμβάνουν υπόψη αυτεπαγγέλτως την ακυρότητα αυτή. [...]

[...]»

13 Το άρθρο 55, παράγραφος 6, στοιχείο c, του Εργατικού Κώδικα ορίζει τα εξής:

«Η άκυρη απόλυση έχει ως συνέπεια την άμεση επανένταξη του εργαζομένου και την καταβολή των μη εισπραχθέντων μισθών.»

14 Σύμφωνα με το άρθρο 56, παράγραφος 1, του ίδιου Κώδικα:

«Σε περίπτωση που η απόλυση κριθεί παράνομη, ο εργοδότης δύναται, εντός πέντε ημερών από της επιδόσεως της δικαστικής αποφάσεως, είτε να επαναπροσλάβει τον εργαζόμενο, καταβάλλοντας σε αυτόν αναδρομικώς από της απολύσεώς του τους διαλαμβανόμενους στο στοιχείο b, της παρούσας παραγράφου, μισθούς, είτε να καταβάλει τα καθοριζόμενα με δικαστική απόφαση ακόλουθα ποσά:

- a) Αποζημίωση ίση προς σαράντα πέντε ημερομίσθια ανά έτος υπηρεσίας· τα μικρότερα του έτους διαστήματα υπολογίζονται αναλογικώς σε μηνιαία βάση, με ανώτατο όριο τους σαράντα δύο μηνιαίους μισθούς.
- b) Τους μισθούς που οφείλονται από την ημερομηνία της απολύσεως έως την επίδοση της δικαστικής αποφάσεως που διαπιστώνει την παρανομία της απολύσεως ή έως την ημερομηνία κατά την οποία ο εργαζόμενος βρήκε άλλη εργασία, αν η πρόσληψη αυτή προηγείται της εκδόσεως της δικαστικής αποφάσεως και ο εργοδότης αποδείξει την καταβολή ποσών αφαιρετέων από τους αναδρομικώς καταβαλλόμενους μισθούς υπερημερίας.»

15 Το άρθρο 57, παράγραφος 1, του Εργατικού Κώδικα ορίζει:

«Σε περίπτωση που η απόφαση που διαπιστώνει τον παράνομο χαρακτήρα της απολύσεως εκδίδεται μετά την 60ή εργάσιμη ημέρα από της ασκήσεως της αγωγής κατά του κύρους της απολύσεως, ο εργοδότης μπορεί να ζητήσει από το Δημόσιο να του καταβάλει το ποσό που διαλαμβάνει το άρθρο 56, παράγραφος 1, στοιχείο b, και καταβλήθηκε στον εργαζόμενο, το οποίο αντιστοιχεί στο διάστημα που υπερβαίνει την προαναφερθείσα εξηκονθήμερη προθεσμία.»

Ο LPL

16 Το άρθρο 116 του ενοποιημένου κειμένου του νόμου για τη δικονομία των εργατικών διαφορών (*texto refundido de la Ley de Procedimiento Laboral*), όπως κωδικοποιήθηκε με το βασιλικό νομοθετικό διάταγμα 2/1995 (*Real Decreto Legislativo 2/1995*), της 7ης Απριλίου 1995 (*BOE* αριθ. 86, της 11ης Απριλίου 1995, σ. 10695), ως είχε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης (στο εξής: LPL), ορίζει τα εξής:

«1. Όταν μεταξύ της ασκήσεως της αγωγής κατά του κύρους της απολύσεως και της πρώτης δικαστικής αποφάσεως που κηρύσσει την αγωγή καταχρηστική παρέρχεται διάστημα μεγαλύτερο των εξήντα εργάσιμων ημερών, ο εργοδότης μπορεί να ζητήσει από το Δημόσιο τους μισθούς που καταβλήθηκαν στον εργαζόμενο μετά την παρέλευση της εξηκονθήμερης προθεσμίας, αφότου η ως άνω δικαστική απόφαση καταστεί τελεσίδικη.

2. Σε περίπτωση προσωρινής αφερεγγυότητας του εργοδότη, ο εργαζόμενος μπορεί να ζητήσει απευθείας από το Δημόσιο να του καταβάλει τους μισθούς που διαλαμβάνει η προηγούμενη παράγραφος τους οποίους δεν του έχει καταβάλει ο εργοδότης.»

17 Το άρθρο 279, παράγραφος 2, του LPL ορίζει τα εξής:

«Εντός των επόμενων τριών ημερών, το δικαστήριο εκδίδει διάταξη με την οποία, εκτός των περιπτώσεων κατά τις οποίες δεν συντρέχει καμία από τις δύο περιπτώσεις που επικαλείται ο επισπεύδων:

- a. διαπιστώνεται η λύση της σχέσεως εργασίας κατά τον χρόνο της εκδόσεως της διατάξεως.
- b. επιβάλλεται η καταβολή προς τον εργαζόμενο της αποζημιώσεως της παραγράφου 1 του άρθρου 110 του παρόντος νόμου [...],
- c. υποχρεώνεται ο εργοδότης να καταβάλει τους μισθούς που δεν έχουν εισπραχθεί μεταξύ της ημερομηνίας επιδόσεως της δικαστικής αποφάσεως που κηρύσσει για πρώτη φορά την απόλυση καταχρηστική και της ημερομηνίας της προαναφερθείσας διατάξεως.»

18 Κατά το άρθρο 284 του LPL:

«Με την επιφύλαξη των διατάξεων των προηγούμενων άρθρων, εφόσον έχει διαπιστωθεί η αδυναμία του εργοδότη να επαναπροσλάβει τον εργαζόμενο λόγω παύσεως των δραστηριοτήτων ή λύσεως της εταιρίας, το δικαστήριο εκδίδει διάταξη που διαπιστώνει τη λύση της σχέσεως εργασίας κατά τον χρόνο εκδόσεως της διατάξεως και επιβάλλει την καταβολή προς τον εργαζόμενο των μισθών και λοιπών αποζημιώσεων που ορίζονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 279.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

19 Στις 16 Δεκεμβρίου 2008, οι ενάγοντες στην κύρια δίκη αμφισβήτησαν το κύρος της απολύσεώς τους ασκώντας ενώπιον του Juzgado de lo Social nº 1 de Benidorm αγωγή κατά των εργοδοτών τους, ήτοι των Puntal Arquitectura SL, Obras Alteamar SL, Altea Diseño y Proyectos SL καθώς και των A. Muñoz Sánchez και V. Orozco Miro.

20 Με την από 2 Οκτωβρίου 2009 απόφασή του, το εν λόγω δικαστήριο διαπίστωσε, αφενός, την ακυρότητα των εν λόγω απολύσεων και, αφετέρου, τη λύση της σχέσεως εργασίας μεταξύ των εναγόντων στην κύρια δίκη και των Obras Alteamar SL και Altea Diseño y Proyectos SL λόγω της παύσεως της δραστηριότητάς τους. Με την εν λόγω απόφαση, επιβλήθηκε στις ως άνω δύο εταιρίες η καταβολή προς τους ενάγοντες στην κύρια δίκη αποζημιώσεων απολύσεως και των μισθών υπερημερίας που τους οφείλονταν από τον χρόνο της απολύσεώς τους, συμπεριλαμβανομένου του διαστήματος που διήρκεσε η ένδικη διαδικασία στο πλαίσιο της οποίας αμφισβητήθηκε το κύρος των απολύσεών τους. Με την εν λόγω απόφαση, το ίδιο δικαστήριο επέβαλε επίσης στο Fondo de Garantía Salarial (Ταμείο Εγγυήσεως των απαιτήσεων από μισθωτή εργασία, στο εξής: Fogasa) την υποχρέωση να εγγυηθεί επικουρικώς την καταβολή των συγκεκριμένων ποσών, μέχρι των ανώτατων κατά νόμον ορίων που του αναλογούσαν.

21 Στις 11 Ιουνίου 2010, οι εν λόγω εταιρίες κηρύχθηκαν σε κατάσταση προσωρινής αφερεγγυότητας.

22 Κατόπιν της ανεπιτυχούς απόπειρας εκτελέσεως της από 2 Οκτωβρίου 2009 αποφάσεως του Juzgado de lo Social nº 1 de Benidorm κατά των προαναφερθεισών εταιριών, οι ενάγοντες στην κύρια δίκη ζήτησαν από το Fogasa να καταβάλει, μέχρι των ανώτατων κατά νόμον ορίων που του αναλογούσαν, τα καθοριζόμενα με την ως άνω απόφαση ποσά.

- 23 Εν συνεχεία, ζήτησαν από τη Subdelegación την καταβολή ποσού αντιστοιχούντος στους μισθούς υπερημερίας κατά τη διάρκεια της ένδικης διαδικασίας στο πλαίσιο της οποίας αμφισβητήθηκε το κύρος των απολύσεών τους, μετά την παρέλευση της 60ής εργάσιμης ημέρας από της ασκήσεως της αγωγής κατά του κύρους της απολύσεως έως την επίδοση της αποφάσεως με την οποία διαπιστώθηκε η ακυρότητα των απολύσεων. Η συγκεκριμένη αίτηση απορρίφθηκε με την από 9 Νοεμβρίου 2010 απόφαση της Subdelegación, με το αιτιολογικό ότι, βάσει της προαναφερθείσας δικαστικής αποφάσεως, οι απολύσεις δεν ήταν καταχρηστικές αλλά άκυρες.
- 24 Στις 25 Νοεμβρίου 2010, οι ενάγοντες στην κύρια δίκη προσέβαλαν την ως άνω απόφαση ενώπιον του Juzgado de lo Social nº 1 de Benidorm, ζητώντας να υποχρεωθεί η Subdelegación να τους καταβάλει το συγκεκριμένο ποσό.
- 25 Δεδομένου ότι η εθνική νομοθεσία προβλέπει την καταβολή από το ισπανικό Δημόσιο των μισθών υπερημερίας μετά την παρέλευση της 60ής ημέρας από της ασκήσεως της αγωγής κατά του κύρους της απολύσεως αποκλειστικώς σε περίπτωση που διαπιστώνεται ότι η απόλυση έχει κριθεί καταχρηστική, εξαιρουμένων των περιπτώσεων κατά τις οποίες διαπιστώνεται η ακυρότητα της απολύσεως, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινισθεί αν η συγκεκριμένη διαφορετική μεταχείριση των εργαζομένων αναλόγως του αν η απόλυσή τους είναι καταχρηστική ή άκυρη πρέπει να θεωρηθεί ως αντίθετη προς το άρθρο 20 του Χάρτη.
- 26 Συναφώς, το εν λόγω δικαστήριο διευκρινίζει ότι, κατά την εθνική νομοθεσία, η βασική διαφορά μεταξύ της καταχρηστικής απολύσεως και της άκυρης απολύσεως έγκειται στο γεγονός ότι, στην πρώτη περίπτωση, επιτρέπεται στον εργοδότη, αντί της επαναπροσλήψεως του εργαζομένου, να καταγγείλει τη σύμβαση εργασίας καταβάλλοντας αποζημίωση πλέον των μισθών υπερημερίας· αντιθέτως, στη δεύτερη περίπτωση, ο εργοδότης έχει την υποχρέωση να προβεί στην επαναπρόσληψη του εργαζομένου. Με την επιφύλαξη των ανωτέρω, σε περίπτωση παύσεως της δραστηριότητας του εργοδότη, ο εθνικός δικαστής δύναται αντί της υποχρέωσης επαναπροσλήψεως του εργαζομένου η απόλυση του οποίου έχει κηρυχθεί άκυρη να επιβάλει υποχρέωση καταβολής αποζημιώσεως κατόπιν της διαπιστώσεως της λύσεως της σχέσεως εργασίας. Σε κάθε περίπτωση, ο εργοδότης υποχρεούται να καταβάλει στους εργαζομένους μισθούς υπερημερίας κατά τη διάρκεια της ένδικης διαδικασίας στο πλαίσιο της οποίας αμφισβητείται το κύρος της απολύσεως.
- 27 Όσον αφορά την υποχρέωση του ισπανικού Δημοσίου να καταβάλει τους μισθούς υπερημερίας κατά τη διάρκεια της ένδικης διαδικασίας στο πλαίσιο της οποίας αμφισβητείται το κύρος των απολύσεων μετά την παρέλευση της 60ής εργάσιμης ημέρας από της ασκήσεως της αγωγής κατά του κύρους της απολύσεως, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, κατά τη νομολογία του Tribunal Supremo (Ανώτατο Δικαστήριο), ο κύριος δικαιούχος της εν λόγω αποζημιώσεως είναι ο εργοδότης ο οποίος δεν μπορεί να υφίσταται τις δυσμενείς συνέπειες της αργής απονομής της δικαιοσύνης. Μόνον διά της υποκαταστάσεως στη συγκεκριμένη αξίωση του εργοδότη μπορούν οι εργαζόμενοι, σε περίπτωση αφερεγγυότητας του πρώτου, και εφόσον δεν τους έχουν καταβληθεί οι μισθοί τους, να ζητήσουν ευθέως από το ισπανικό Δημόσιο την καταβολή των εν λόγω μισθών δυνάμει του άρθρου 116, παράγραφος 2, του LPL. Δεδομένου ότι ο εργοδότης δεν μπορεί να ζητήσει από το ισπανικό Δημόσιο τους μισθούς που καταβάλλονται σε περίπτωση άκυρης απολύσεως, οι εργαζόμενοι δεν μπορούν, διά υποκαταστάσεως στα δικαιώματα του αφερεγγυού εργοδότη τους, να ζητήσουν από το Δημόσιο τους μη καταβληθέντες μισθούς, σε περίπτωση άκυρης απολύσεως.
- 28 Υπ' αυτές τις συνθήκες το Juzgado de lo Social nº 1 de Benidorm αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:
- «1) Εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της [οδηγίας 2008/94] και ειδικότερα των άρθρων 1, παράγραφος 1, 2, παράγραφοι 3 και 4, 3, 5 και 11 αυτής, ο κανόνας δικαίου ο οποίος συνάγεται από τον συνδυασμό του άρθρου 57 του [Εργατικού Κώδικα] και του άρθρου 116, παράγραφος 2, του [LPL] και δυνάμει του οποίου, σε περίπτωση αφερεγγυότητας του εργοδότη, το [ισπανικό]

Δημόσιο δύναται να καταβάλει απευθείας στους εργαζομένους τους μισθούς υπερημερίας που οφείλονται μετά την παρέλευση της 60ής [...] εργάσιμης ημέρας από της ασκήσεως της αγωγής [κατά του κύρους της απολύσεως] ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου;

2. Επί καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα, είναι αντίθετη στο άρθρο 20 του [Χάρτη] και, εν πάση περιπτώσει, στη γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης περί ίσης μεταχειρίσεως και περί απαγορεύσεως των διακρίσεων η ακολουθούμενη από το [ισπανικό] Δημόσιο πρακτική να καταβάλλει απευθείας στους εργαζομένους, σε περίπτωση αφερεγγυότητας του εργοδότη, τους μισθούς υπερημερίας που οφείλονται μετά την παρέλευση της 60ής [...] εργάσιμης ημέρας από της ασκήσεως της αγωγής, μόνο στην περίπτωση που η απόλυση έχει κριθεί από το δικαστήριο καταχρηστική και όχι στην περίπτωση που έχει κριθεί άκυρη;
3. Ομοίως, δύναται ένα δικαιοδοτικό όργανο, όπως το αιτούν δικαστήριο, να αφήσει ανεφάρμοστη ρύθμιση η οποία επιτρέπει στο [ισπανικό] Δημόσιο να καταβάλλει απευθείας στους εργαζομένους, σε περίπτωση αφερεγγυότητας του εργοδότη, τους μισθούς υπερημερίας που οφείλονται μετά την παρέλευση της 60ής [...] εργάσιμης ημέρας από της ασκήσεως της αγωγής, μόνο στην περίπτωση που η απόλυση έχει κριθεί από το δικαστήριο καταχρηστική και όχι στην περίπτωση που έχει κριθεί άκυρη, όταν τα δύο είδη απολύσεως δεν εμφανίζουν καμία αντικειμενική διαφορά ως προς το ζήτημα των μισθών υπερημερίας;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

- 29 Με τα προδικαστικά ερωτήματα, τα οποία πρέπει να εξετασθούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να διευκρινισθεί αν εθνική ρύθμιση όπως η επίμαχη κατά την οποία ο εργοδότης μπορεί να ζητήσει από το εν λόγω κράτος μέλος να καταβάλει τους μισθούς υπερημερίας που οφείλονται μετά την παρέλευση της 60ής εργάσιμης ημέρας από της ασκήσεως της αγωγής κατά του κύρους της απολύσεως, και κατά την οποία, σε περίπτωση που ο εργοδότης δεν έχει καταβάλει τους συγκεκριμένους μισθούς και τελεί σε κατάσταση προσωρινής αφερεγγυότητας, ο οικείος εργαζόμενος μπορεί, διά υποκαταστάσεως εκ του νόμου, να ζητήσει απευθείας από το εν λόγω κράτος την καταβολή των προαναφερθέντων μισθών, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2008/94, αν η εν λόγω ρύθμιση προσκρούει στο άρθρο 20 του Χάρτη, καθόσον τυγχάνει εφαρμογής μόνο σε περίπτωση καταχρηστικής απολύσεως, εξαιρουμένων των περιπτώσεων άκυρης απολύσεως, και αν το εθνικό δικαστήριο που έχει επιληφθεί αγωγής κατά άκυρης απολύσεως μπορεί να αφήσει ανεφάρμοστη την εν λόγω ρύθμιση.
- 30 Προκαταρκτικώς, επισημαίνεται ότι καίτοι κράτος μέλος μπορεί να αυτοπροσδιορισθεί ως οφειλέτης της υποχρέωσης καταβολής των σχετικών με αμοιβές απαιτήσεων τις οποίες εγγυάται η οδηγία 2008/94 (βλ., επ' αυτού, απόφαση Gharehveran, C-441/99, EU:C:2001:551, σκέψη 39), το Βασίλειο της Ισπανίας όρισε το Fogasa ως οργανισμό εγγυήσεως συμφώνως προς την εν λόγω οδηγία. Από την ενώπιον του Δικαστηρίου δικογραφία προκύπτει ότι, κατά το άρθρο 33 του Εργατικού Κώδικα, το Fogasa κατέβαλε στους ενάγοντες στην κύρια δίκη τους μισθούς υπερημερίας, κατ' εφαρμογή των προβλεπόμενων εκ του νόμου ανώτατων ορίων που του αναλογούσαν, και τις αποζημιώσεις απολύσεως που δεν καταβλήθηκαν από τους εργοδότες οι οποίοι τελούσαν σε κατάσταση αφερεγγυότητας. Από τη δικογραφία προκύπτει επίσης ότι τα ποσά που κατέβαλε το Fogasa πληρούσαν την υποχρέωση ελάχιστης προστασίας των εργαζομένων σε περίπτωση αφερεγγυότητας του εργοδότη την οποία επιβάλλει η οδηγία 2008/94, πράγμα που εντούτοις απόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει.
- 31 Τα προδικαστικά ερωτήματα αφορούν αποκλειστικώς την αξίωση που προβλέπουν τα άρθρα 57 του Εργατικού Κώδικα και 116 του LPL προς το ισπανικό Δημόσιο να καταβάλλει τους μισθούς υπερημερίας μετά την παρέλευση της 60ής εργάσιμης ημέρας από της επελεύσεως της εκκρεμοδικίας και το γεγονός ότι η εν λόγω αξίωση προβλέπεται αποκλειστικώς σε περίπτωση καταχρηστικών απολύσεων, εξαιρουμένων των άκυρων απολύσεων.

32. Επισημαίνεται ότι οι διατάξεις αυτές του ισπανικού δικαίου πρέπει να αξιολογηθούν υπό το πρίσμα του άρθρου 20 του Χάρτη, υπό τον όρο ότι εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2008/94. Ειδικότερα, δυνάμει του άρθρου 51, παράγραφος 1, του Χάρτη οι διατάξεις του απευθύνονται στα κράτη μέλη μόνον όταν αυτά εφαρμόζουν τη νομοθεσία της Ένωσης. Κατά το άρθρο 51, παράγραφος 2, του Χάρτη, οι διατάξεις του δεν διευρύνουν το πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης πέραν των αρμοδιοτήτων της Ένωσης και «δεν δημιουργούν νέες αρμοδιότητες ή νέα καθήκοντα για την Ένωση ούτε τροποποιούν τις αρμοδιότητες και τα καθήκοντα που καθορίζονται στις Συνθήκες». Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο καλείται να ερμηνεύσει, με γνώμονα τον Χάρτη, το δίκαιο της Ένωσης εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων οι οποίες έχουν απονεμηθεί σε αυτήν (αποφάσεις *McB.*, C-400/10 PPU, EU:C:2010:582, σκέψη 51, *Derעי* κ.λπ., C-256/11, EU:C:2011:734, σκέψη 71, καθώς και *Siragusa*, C-206/13, EU:C:2014:126, σκέψη 20).
33. Κατά τις σχετικές με το άρθρο 51 του Χάρτη επεξηγήσεις, οι οποίες πρέπει να λαμβάνονται δεόντως υπόψη δυνάμει του άρθρου 52, παράγραφος 7, αυτού, η έκφραση «όταν εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης» που προβλέπει το εν λόγω άρθρο επιβεβαιώνει τη νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με τη δυνατότητα εφαρμογής των θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ένωσης ως γενικών αρχών του δικαίου της Ένωσης η οποία είχε διαμορφωθεί πριν τη θέση σε ισχύ του Χάρτη (αποφάσεις *Wachauf*, 5/88, EU:C:1989:321, ERT, C-260/89, EU:C:1991:254, και *Annibaldi*, C-309/96, EU:C:1997:631), κατά την οποία η απαίτηση σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων που ορίζεται στο πλαίσιο της Ένωσης είναι δεσμευτική για τα κράτη μέλη μόνον όταν ενεργούν εντός του πεδίου εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης (βλ., επ' αυτού, απόφαση *Åkerberg Fransson*, C-617/10, EU:C:2013:105, σκέψη 18).
34. Συναφώς, επιβάλλεται η υπόμνηση ότι η έκφραση «όταν εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης», κατά την έννοια του άρθρου 51 του Χάρτη, επιβάλλει την ύπαρξη συνδέσμου ορισμένου βαθμού μεταξύ της πράξεως του δικαίου της Ένωσης και της επίμαχης διατάξεως της εθνικής νομοθεσίας που να υπερβαίνει την εγγύτητα των σχετικών τομέων ή τις έμμεσες επιπτώσεις του ενός τομέα στον άλλο (βλ., επ' αυτού, την προγενέστερη της θέσεως σε ισχύ του Χάρτη νομολογία, αποφάσεις *Defrenne*, 149/77, EU:C:1978:130, σκέψεις 29 έως 32, *Kremzow*, C-299/95, EU:C:1997:254, σκέψεις 16 και 17, *Mangold*, C-144/04, EU:C:2005:709, σκέψη 75, καθώς και απόφαση *Siragusa*, EU:C:2014:126, σκέψη 24).
35. Μεταξύ άλλων, το Δικαστήριο κατέληξε στη μη εφαρμογή των θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ένωσης σε σχέση με εθνική κανονιστική ρύθμιση λόγω του γεγονότος ότι οι διατάξεις της Ένωσης στον σχετικό τομέα δεν επέβαλλαν καμία υποχρέωση στα κράτη μέλη όσον αφορά την επίμαχη στην κύρια δίκη κατάσταση (βλ. αποφάσεις *Maurin*, C-144/95, EU:C:1996:235, σκέψεις 11 και 12, καθώς και *Siragusa*, EU:C:2014:126, σκέψεις 26 και 27).
36. Υπό το ίδιο πρίσμα, το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει ότι το άρθρο 13 ΕΚ (ήδη άρθρο 19 ΣΛΕΕ) δεν εντάσσει αυτό καθαυτό στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, για την εφαρμογή των θεμελιωδών δικαιωμάτων ως γενικών αρχών του δικαίου της Ένωσης, εθνικό μέτρο που δεν εμπίπτει στο πλαίσιο των μέτρων που λαμβάνονται βάσει του συγκεκριμένου άρθρου (βλ., επ' αυτού, απόφαση *Bartsch*, C-427/06, EU:C:2008:517, σκέψη 18· *Küçükdeveci*, C-555/07, EU:C:2010:21, σκέψη 25, και *Römer*, C-147/08, EU:C:2011:286, σκέψη 61). Επομένως, το γεγονός απλώς και μόνο ότι ένα εθνικό μέτρο εμπίπτει στον τομέα στον οποίο η Ένωση διαθέτει αρμοδιότητες δεν το εντάσσει στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης και, ως εκ τούτου, δεν συνεπάγεται εφαρμογή του Χάρτη (βλ., επ' αυτού, αποφάσεις *Gueye* και *Salmerón Sánchez*, C-483/09 και C-1/10, EU:C:2011:583, σκέψεις 55, 69 και 70, καθώς και *Pringle*, C-370/12, EU:C:2012:756, σκέψεις 104, 105, 180 και 181).
37. Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, προκειμένου να κριθεί αν εθνικό μέτρο συνιστά εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης κατά την έννοια του άρθρου 51, παράγραφος 1, του Χάρτη, πρέπει να εξετασθεί αν, μεταξύ άλλων στοιχείων, η επίμαχη εθνική ρύθμιση σκοπεί στην εφαρμογή διατάξεως του δικαίου της Ένωσης, ο χαρακτήρας της ρυθμίσεως αυτής και το αν με αυτήν επιδιώκεται η επίτευξη σκοπών διαφορετικών από εκείνους του δικαίου της Ένωσης, ακόμη κι αν η ρύθμιση ενδέχεται να επηρεάζει εμμέσως το δίκαιο αυτό, καθώς και αν υφίσταται σχετικώς ειδική ρύθμιση του

δικαίου της Ένωσης ή δυνάμενη να το επηρεάσει (βλ. αποφάσεις Annibaldi, EU:C:1997:631, σκέψεις 21 έως 23· Iida, C-40/11, EU:C:2012:691, σκέψη 79· Ymeraga κ.λπ., C-87/12, EU:C:2013:291, σκέψη 41, καθώς και Siragusa, EU:C:2014:126, σκέψη 25).

- 38 Πρώτον, όσον αφορά τους σκοπούς που επιδιώκει η συγκεκριμένη ρύθμιση, βάσει της ενώπιον του Δικαστηρίου δικογραφίας και των εξηγήσεων της Ισπανικής Κυβερνήσεως κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η εν λόγω ρύθμιση, κατά τα φαινόμενα, καθιερώνει καθεστώς ευθύνης του ισπανικού Δημοσίου λόγω της «ανώμαλης λειτουργίας» της Δικαιοσύνης. Στο πλαίσιο αυτό, τα άρθρα 57 του Εργατικού Κώδικα και 116, παράγραφος 1, του LPL προβλέπουν, σε περίπτωση που η ένδικη διαδικασία στο πλαίσιο της οποίας προσβάλλεται το κύρος της απολύσεως υπερβαίνει τις 60 ημέρες, αξίωση του εργοδότη προς το ισπανικό Δημόσιο να του καταβάλει τους μισθούς που αυτός κατέβαλε στους εργαζομένους μετά την παρέλευση της 60ής εργάσιμης ημέρας από της επελεύσεως της εκκρεμοδικίας. Δυνάμει του άρθρου 116, παράγραφος 2, του LPL, ο εργαζόμενος μπορεί να ζητήσει ευθέως από το ισπανικό Δημόσιο την καταβολή των μισθών σε περίπτωση που ο εργοδότης τελεί σε προσωρινή αφερεγγυότητα και δεν έχει καταβάλει ακόμη τους μισθούς, μόνον διά της υποκαταστάσεως εκ του νόμου στη συγκεκριμένη αξίωση του εργοδότη έναντι του ισπανικού Δημοσίου.
- 39 Όπως προκύπτει από το άρθρο 116, παράγραφος 2, του LPL, αυτό δεν αποβλέπει στην αναγνώριση αξιώσεως του εργαζομένου έναντι του εργοδότη του απορρέουσας από τη σχέση εργασίας του, επί της οποίας θα τύγχανε εφαρμογής η οδηγία 2008/94 δυνάμει του άρθρου της 1, παράγραφος 1, αλλά στην κατοχύρωση αξιώσεως διαφορετικής φύσεως, ήτοι της αξιώσεως του εργοδότη να ζητήσει από το ισπανικό Δημόσιο την αποκατάσταση της ζημίας που υπέστη λόγω της «ανώμαλης λειτουργίας» της Δικαιοσύνης, η οποία αποτελεί απόρροια του γεγονότος ότι η εθνική νομοθεσία υποχρεώνει τον εργοδότη να καταβάλει μισθούς κατά τη διάρκεια της ένδικης διαδικασίας στο πλαίσιο της οποίας αμφισβητείται το κύρος των απολύσεων. Επομένως, καίτοι το άρθρο 116, παράγραφος 2, του LPL αναγνωρίζει κατά τα φαινόμενα αξίωση καταβολής ποσού ίσου με τους μισθούς υπερημερίας που οφείλονται μετά την παρέλευση της 60ής εργάσιμης ημέρας της εν λόγω ένδικης διαδικασίας, το ποσό αυτό συνιστά αποζημίωση προς τον εργοδότη την οποία προβλέπει ο Ισπανός νομοθέτης και την οποία μπορεί να ζητήσει ο Ισπανός εργαζόμενος μόνο διά υποκαταστάσεως εκ του νόμου.
- 40 Επιπλέον, επισημαίνεται ότι η αξίωση που προβλέπουν τα άρθρα 57 του Εργατικού Κώδικα και 116 του LPL δεν καλύπτει τους μισθούς υπερημερίας κατά τη διάρκεια των πρώτων 60 εργάσιμων ημερών της ένδικης διαδικασίας στο πλαίσιο της οποίας αμφισβητείται το κύρος της απολύσεως. Επομένως, στον βαθμό που οι εν λόγω διατάξεις δεν προβλέπουν χρηματική αξίωση όταν η διάρκεια της ένδικης διαδικασίας στο πλαίσιο της οποίας αμφισβητείται το κύρος της απολύσεως δεν υπερβαίνει τις 60 εργάσιμες ημέρες, δεν διασφαλίζουν την καταβολή του μισθού κατά την ελάχιστη περίοδο των τριών τελευταίων μηνών της σχέσεως εργασίας που επιβάλλουν τα άρθρα 3 και 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 2008/94. Αντιθέτως, κατά το διάστημα μετά την παρέλευση της 60ής εργάσιμης ημέρας και έως την επίδοση της αποφάσεως με την οποία διαπιστώνεται ο καταχρηστικός χαρακτήρας των απολύσεων, το δικαίωμα αυτό καλύπτει όλους τους μισθούς χωρίς ανώτατο όριο.
- 41 Από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της επίμαχης ρυθμίσεως προκύπτει ότι αυτή δεν αποβλέπει στην εξασφάλιση ελάχιστου επιπέδου προστασίας των μισθωτών σε περίπτωση αφερεγγυότητας του εργοδότη, στην οποία αποβλέπει η οδηγία 2008/94, αλλά στην επανόρθωση από το ισπανικό Δημόσιο των επιζήμιων συνεπειών που απορρέουν από τις ένδικες διαδικασίες οι οποίες διαρκούν άνω των 60 εργάσιμων ημερών.
- 42 Μολονότι το ύψος των ποσών που καταβάλλονται κατ' εφαρμογή του άρθρου 116, παράγραφος 2, του LPL μπορεί να υπερβεί τις απαιτήσεις από μισθωτή εργασία που εγγυάται το Fogasa, από τις παρατηρήσεις της Ισπανικής Κυβερνήσεως προκύπτει, αφενός, ότι τούτο συνιστά απόρροια του γεγονότος ότι η διάταξη αυτή προβλέπει αξίωση αποζημιώσεως ως προς το ύψος της οποίας δεν υπάρχει ανώτατο όριο, προς τον σκοπό στοιχειοθετήσεως της ευθύνης του ισπανικού Δημοσίου λόγω

της υπερβολικής διάρκειας της ένδικης διαδικασίας, και, αφετέρου, ότι δεν αποτυπώνει τη βούληση του Ισπανού νομοθέτη να χορηγήσει στους μισθωτούς συμπληρωματική προστασία σε σχέση με την εγγύηση του Fogasa.

- 43 Δεύτερον, επισημαίνεται ότι οι χρηματικές αξιώσεις των εναγόντων στην κύρια δίκη δυνάμει του άρθρου 116, παράγραφος 2, του LPL, των οποίων επελήφθη το αιτούν δικαστήριο, δεν αφορούν διάστημα καλυπτόμενο από την εγγύηση του Fogasa, αλλά βαίνουν πέραν της συγκεκριμένης εγγυήσεως. Όπως προκύπτει από τη σκέψη 30 της παρούσας αποφάσεως, το Fogasa κατέβαλε στους εργαζομένους τα ποσά που αξίωσαν μέχρι των ανώτατων κατά νόμον ορίων που του αναλογούσαν, τα οποία πληρούσαν την υποχρέωση ελάχιστης προστασίας των εργαζομένων σε περίπτωση αφερεγγυότητας του εργοδότη που επιβάλλει η οδηγία 2008/94. Υπό αυτές τις συνθήκες, η αναγνώριση ή μη στους ενάγοντες της κύριας δίκης της αξιώσεως που προβλέπει το άρθρο 116, παράγραφος 2, του LPL δεν μπορεί ούτε να επηρεάσει ούτε να περιορίσει την ελάχιστη προστασία που τους εγγυάται το ισπανικό Δημόσιο μέσω του Fogasa, συμφώνως προς τα άρθρα 3 και 4 της εν λόγω οδηγίας.
- 44 Τρίτον, όσον αφορά το άρθρο 11, πρώτο εδάφιο, της εν λόγω οδηγίας, μνεία του οποίου έγινε από το αιτούν δικαστήριο, στην εν λόγω διάταξη διαπιστώνεται απλώς και μόνον ότι η οδηγία 2008/94 «δεν θίγει την ευχέρεια των Κρατών μελών να εφαρμόζουν ή να εισάγουν νομοθετικές, κανονιστικές ή διοικητικές διατάξεις περισσότερο ευνοϊκές για τους εργαζομένους». Βάσει του γράμματός της, η συγκεκριμένη διάταξη, η οποία περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο V υπό τον τίτλο «Γενικές και τελικές διατάξεις», δεν παρέχει στα κράτη μέλη ευχέρεια να νομοθετούν δυνάμει του δικαίου της Ένωσης, αλλά, αντιθέτως προς τις προβλεπόμενες στα κεφάλαια I και II της εν λόγω οδηγίας ευχέρειες, αναγνωρίζει απλώς την εξουσία των κρατών μελών να προβλέπουν συναφώς ευνοϊκότερες διατάξεις δυνάμει του εθνικού δικαίου εκτός του πλαισίου της εν λόγω οδηγίας.
- 45 Ως εκ τούτου, διάταξη εθνικού δικαίου όπως η επίδικη, που απλώς χορηγεί στους μισθωτούς ευνοϊκότερη προστασία συνεπεία της ασκήσεως αρμοδιότητας αποκλειστικώς των κρατών μελών, την οποία επιβεβαιώνει το άρθρο 11, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2008/94, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της εν λόγω οδηγίας.
- 46 Εξάλλου, βάσει της παρατιθέμενης στη σκέψη 36 της παρούσας αποφάσεως νομολογία, το γεγονός απλώς και μόνο ότι η επίμαχη ρύθμιση εμπίπτει σε τομέα στον οποίο η Ένωση διαθέτει αρμοδιότητες δυνάμει του άρθρου 153, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ δεν συνεπάγεται εφαρμογή του Χάρτη.
- 47 Τέλος, επιβάλλεται η υπόμνηση ότι η επιδίωξη του σκοπού της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων στο δίκαιο της Ένωσης, όσον αφορά τόσο τη δράση της Ένωσης όσο και την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης από τα κράτη μέλη, δικαιολογεί την ανάγκη να αποφευχθεί το ενδεχόμενο η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων, που δύναται να είναι διαφορετική αναλόγως του κάθε εθνικού δικαίου, να θίξει την ενότητα, την υπεροχή και την αποτελεσματικότητα του δικαίου της Ένωσης (βλ., επ' αυτού, αποφάσεις *Internationale Handelsgesellschaft*, 11/70, EU:C:1970:114, σκέψη 3, *Melloni*, C-399/11, EU:C:2013:107, σκέψη 60, και *Siragusa*, EU:C:2014:126, σκέψεις 31 και 32). Πάντως, από τις εκτιμήσεις που παρατέθηκαν στις σκέψεις 40, 41 και 43 της παρούσας αποφάσεως, προκύπτει ότι η επίμαχη ρύθμιση δεν ενέχει τέτοιο κίνδυνο.
- 48 Από το σύνολο των εν λόγω στοιχείων συνάγεται το συμπέρασμα ότι το άρθρο 116, παράγραφος 2, του LPL δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι εφαρμόζει το δίκαιο της Ένωσης, κατά την έννοια του άρθρου 51, παράγραφος 1, του Χάρτη και, επομένως, δεν μπορεί να εξετασθεί υπό το πρίσμα των εγγυήσεων του Χάρτη και, ιδίως, του άρθρου του 20.
- 49 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, στα υποβληθέντα προδικαστικά ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι εθνική ρύθμιση όπως η επίμαχη κατά την οποία ο εργοδότης μπορεί να ζητήσει από το οικείο κράτος μέλος την καταβολή των μισθών υπερημερίας κατά τη διάρκεια της ένδικης διαδικασίας στο πλαίσιο της οποίας αμφισβητείται το κύρος των απολύσεων μετά την παρέλευση της

60ής εργάσιμης ημέρας από της ασκήσεως της αγωγής και κατά την οποία, όταν ο εργοδότης δεν κατέβαλε τους συγκεκριμένους μισθούς και τελεί σε κατάσταση προσωρινής αφερεγγυότητας, ο οικείος εργαζόμενος μπορεί, διά υποκαταστάσεως εκ του νόμου, να ζητήσει απευθείας από το εν λόγω κράτος την καταβολή των εν λόγω μισθών δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2008/94, και, ως εκ τούτου, δεν μπορεί να εξετασθεί υπό το πρίσμα των εγγυήσεων των θεμελιωδών δικαιωμάτων του Χάρτη και, ιδίως, του άρθρου του 20.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 50 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πέμπτο τμήμα) αποφαινεται:

Εθνική ρύθμιση όπως η επίμαχη κατά την οποία ο εργοδότης μπορεί να ζητήσει από το οικείο κράτος μέλος την καταβολή των μισθών υπερημερίας κατά τη διάρκεια της ένδικης διαδικασίας στο πλαίσιο της οποίας αμφισβητείται το κύρος των απολύσεων μετά την παρέλευση της 60ής εργάσιμης ημέρας από της ασκήσεως της αγωγής και κατά την οποία, όταν ο εργοδότης δεν κατέβαλε τους συγκεκριμένους μισθούς και τελεί σε κατάσταση προσωρινής αφερεγγυότητας, ο οικείος εργαζόμενος μπορεί, διά υποκαταστάσεως εκ του νόμου, να ζητήσει απευθείας από το εν λόγω κράτος την καταβολή των εν λόγω μισθών, δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2008/94/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 2008, περί προστασίας των μισθωτών σε περίπτωση αφερεγγυότητας του εργοδότη, και, ως εκ τούτου, δεν μπορεί να εξετασθεί υπό το πρίσμα των εγγυήσεων των θεμελιωδών δικαιωμάτων του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και, ιδίως, του άρθρου του 20.

(υπογραφές)